КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ХОРТИЦЬКА НАЦІОНАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНА АКАДЕМІЯ»
ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Факультет спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

ЩОДО ПІДГОТОВКИ ТА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Галузь знань	03	Гуманітарні науки
Спеціальність	035	Філологія
Рівень вищої освіти		перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма		Англійська мова та література (переклад включно)

Запоріжжя

2024

УДК 80:378.046-021.64(072)

Р 85

Рекомендовано до друку та видання
навчально-методичною радою Хортицької національної академії
як методичні рекомендації щодо підготовки та захисту курсової роботи
для студентів спеціальності 035 Філологія,
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
(Протокол № 2 від 30.01.2024 р.)

Рецензенти:

Орел-Халік Ю.В. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Запорізького державного медико-фармацевтичного університету;

Методичні рекомендації щодо підготовки і захисту курсової роботи для студентів 2 курсу спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти/Руколянська Н. В., Фурман О. Ф. – Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2024. – 56 с.

Методичні рекомендації розроблено з метою надати теоретичну та практичну допомогу студентам спеціальності 035 Філологія першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійна програма «Англійська мова та література (переклад включно)» під час написання, оформлення та захисту курсової роботи з визначених навчальною програмою дисциплін.

У навчально-методичному виданні висвітлено мету і завдання, алгоритм підготовки курсової роботи – від вибору теми до захисту. Подано мовні, структурні, змістові та технічні вимоги до написання зазначеного виду навчальної діяльності здобувачів вищої освіти.

Методичні рекомендації призначено для керівників курсовими роботами та студентів спеціальності 035 Філологія.

© Руколянська Н.В., Фурман О.Ф., 2024
©КЗВО «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» ЗОР, 2024

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА……... 4
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ ……... 7
1.1. Вибір теми курсової роботи…… 7
1.2. План курсової роботи……... 8
1.3. Відбір та вивчення літературних джерел……... 9
1.4. Мовно-стилістичні особливості тексту курсової роботи…….. 13
1.5. Оформлення курсової роботи…….. 18
1.6. Добір та аналіз мовного матеріалу…….. 21
1.7. Терміни виконання та захист курсової роботи…….. 23
1.8. Оцінювання, зберігання та списання курсових робіт……... 25
РОЗДІЛ 2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ……... 27
2.1. Вступна частина курсової роботи: титульний аркуш, зміст, вступ……. 27
2.2. Основна частина дослідження: розділи, підрозділи, висновки…… 34
2.3. Список використаних джерел, посилання на джерела, додатки…….. 37
ДОДАТКИ ……... 40
Додаток А Приклади оформлення титульної сторінки…… 40
Додаток Б Приклади оформлення змісту……. 41
Додаток В Відгук керівника на курсову роботу……... 43
Додаток К Приклади оформлення літературних джерел……. 44
Додаток Л Список скорочень джерел…… 48
Додаток М Завдання на курсову роботу…… 49
Додаток Н Перелік тем курсової роботи……... 51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ…… 52

ПЕРЕДМОВА

Методичні рекомендації розроблено з метою допомогти здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Англійська мова та література (переклад включно)» написати курсову роботу, що містить елементи наукового дослідження певної філологічної проблеми. Рекомендації допоможуть у виборі теми дослідження, структуруванні роботи, написанні плану, вступу, створенні академічного тексту, формулюванні висновків, оформленні списку використаних джерел тощо.

Така робота сприятиме формуванню в здобувачів освіти наукового мислення, підвищенню рівня їхньої теоретичної та практичної підготовки, набуттю досвіду самостійної дослідницької роботи, що має творчий та аналітичний характер.

Виконання кваліфікаційної роботи забезпечує формування таких загальних, фахових компетентностей та програмних результатів навчання:

ІК Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов;

ЗК3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК5 Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК6 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК9 Здатність спілкуватися іноземною мовою;

ЗК10 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК11 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК12 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК13 Здатність проведення досліджень на належному рівні;

СК2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

СК4 Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мов(и), що вивчаються(ється), описувати соціолінгвальну ситуацію;

СК5 Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до XXI століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури;

СК6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

СК7 Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації);

СК8 Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для виконання професійних завдань;

СК9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною (іноземними) мовами;

СК10 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз текстів різних стилів і жанрів.

Курсова робота (Term paper) – це самостійна письмова робота реферативно-дослідницького характеру, яка вважається першим кроком студента у самостійному науковому дослідженні. Курсову роботу виконують згідно з навчальним планом на одну з тем, запропонованих кафедрою.

Курсова робота є обов'язковою складовою частиною процесу науково-теоретичної й методичної підготовки здобувача. Вона є засобом перевірки рівня сформованості компетентностей майбутнього фахівця, зокрема демонстрації його здатності до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до проведення досліджень на належному рівні під керівництвом викладача, вміння вільно, гнучко й ефективно

використовувати мову(-и), що вивчається(-ються), в усній та писемній формі в науковому контексті.

Основна мета виконання курсової роботи полягає у формуванні фахових і предметних компетентностей, набутті первинних навичок самостійного дослідження в галузі філології.

Завдання курсової роботи :

1. Поглибити й розширити ключові та предметні компетентності здобувачів освіти відповідно до змісту дисциплін.

2. Формувати здатність проводити дослідження на належному науково-педагогічному рівні.

3. Розвивати критичне мислення, творчі здібності студентів.

4. Формувати навички академічного письма.

5. Формувати комунікативну компетентність – здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати державну мову та мову(и), що вивчається(ються), в усній та писемній формі.

6. Навчити ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизовувати.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи передбачає такі **етапи**:

1. Вибір теми курсової роботи.

2. Складання плану роботи.

3. Пошук, відбір та аналіз наукової, науково-навчальної, науково-методичної літератури з обраної теми.

4. Написання та оформлення курсової роботи відповідно до вимог.

5. Публічний захист курсової роботи.

Написання зазначених робіт передбачає опрацювання певної кількості наукових першоджерел (мінімум **25-30** джерел для курсової роботи), збір оригінального ілюстративного матеріалу з газет, журналів, художньої літератури або інших джерел (наприклад, з мережі «Інтернет»), самостійну систематизацію та аналіз цього матеріалу. Обов'язковим є використання наукової літератури іноземною мовою.

Мова написання курсових робіт – іноземна (англійська) або українська.

1.1. Вибір теми курсової роботи

Тему курсової роботи здобувачі обирають самостійно, керуючись переліком рекомендованих тем. Якщо студент має бажання розробляти тему, яка не передбачена запропонованою тематикою, він повинен узгодити її з керівником. Під час формулювання теми рекомендуємо використовувати стислі й однозначні заголовки, уникати довгої назви та складних іншомовних термінів. Назву роботи формулюють називним реченням, яке передає тему чи ідею наукової праці.

Обираючи певну тему, необхідно врахувати практичну доцільність розгляду питання, що вивчається, його актуальність, ступінь корисності рекомендацій, які можуть бути напрацьовані за результатами дослідження. Тема повинна бути не широкою, що уможливлює розглянути її доволі повно.

Керівник курсової роботи надає допомогу в уточненні змісту теми, визначенні напрямку дослідження, складанні завдань для виконання курсової роботи, сприяє процесу збирання та отримання необхідного матеріалу для написання курсової роботи, рекомендує основну та додаткову літературу,

проводить індивідуальні консультації, розробляє календарний графік виконання етапів роботи здобувачем, слідкує за його дотриманням, перевіряє роботу (чорновий та остаточний варіанти), робить зауваження. Він також здійснює вибіркову перевірку робіт на наявність академічного плагіату і вирішує питання про допуск до захисту (див. Положення про запобігання академічному плагіату у КЗВО «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» ЗОР).

Тема повинна особливо зацікавити здобувача, викликати прагнення глибоко вивчити її сутність. Після визначення теми науковий керівник проводить першу настановчу консультацію. Під час консультації визначаються: загальні вимоги до роботи, порядок її виконання, орієнтовний план, основна література та інші джерела, які підлягають вивченню, зміст та методика спостережень. Після цього студент постійно користується консультаціями наукового керівника.

1.2. План курсової роботи

План курсової роботи (подається в розділі **ЗМІСТ**) складається студентом самостійно на основі ознайомлення з літературними джерелами щодо обраної теми і містить такі складові:

- вступ;
- 2-3 ключові, взаємопов’язані, розміщені у логічній послідовності розділи, у яких має бути розкрита тема; розділи містять підрозділи;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (у разі потреби).

Самостійно складений студентом план обговорюється з науковим керівником, який його коригує (якщо в цьому є необхідність) та затверджує.

Важливо, щоб складові частини курсової роботи були взаємопов’язані між собою і співвідносилися із завданнями роботи.

Остаточно відкоригований план курсової роботи відображається в ЗМІСТІ, де зазначають заголовки всіх структурних частин роботи та вказують сторінки, з яких вони починаються (*зразок оформлення змісту курсової роботи подано в Додатку Б*).

Кожний розділ курсової роботи висвітлює самостійне питання, а підрозділ – певну окрему частину цього питання. Під час складання змісту не потрібно вживати питальних речень у розділах і підрозділах. Назви розділів і підрозділів повинні бути стислими і зрозумілими, літературно грамотно сформульованими, пов'язаними з назвою курсової, але не повторювати її.

План курсової роботи повинен відповідати таким вимогам:

1. Назви розділів мають відповідати темі дослідження та відображати логічний хід дослідження.

2. Кожен розділ має містити не менше як два підрозділи.

3. Назви й зміст окремих розділів та підрозділів не повинні містити однакову інформацію.

4. Жоден із пунктів плану не може повторювати тему курсової роботи.

5. Назви розділів та підрозділів повинні складатися з одного речення.

6. Обсяг кожного розділу має бути приблизно однаковий.

1.3. Відбір та вивчення літературних джерел

Після обрання теми курсової роботи здобувач повинен визначитися з літературним матеріалом. На стадії самостійного добору літератури студент складає бібліографію, науковий керівник консультує щодо її відбору. Значно прискорить цей процес використання алфавітних та систематичних каталогів літератури, реферативних журналів, бібліографічних довідників та інших джерел інформації, що є в бібліотеці.

Вивчення літератури треба починати з праць, де проблема відображається в цілому, а потім перейти до вужчих досліджень. Формулюючи джерельну базу, варто зважати на дослідження відомих авторів, що досконально опрацьовували конкретні мовознавчі проблеми упродовж тривалого часу, такі, які часто стають методологічною базою наукового дослідження, оскільки в них чітко визначено вивчені питання та окреслено перспективність подальшого шляху дослідження.

Поглиблене вивчення дібраної літератури доцільно починати з розгляду найновіших публікацій, оскільки в них висвітлюються останні досягнення в галузі

філології. Решту літератури вивчають у порядку, зворотному до хронологічного (більш хронологічно віддалені джерела).

Читаючи видання, необхідно уважно стежити за авторською думкою, вміти відрізняти головні положення від доказів й ілюстративного матеріалу. Часто статті з наукових збірок складні для сприйняття, тому слід їх читати кілька разів, намагаючись виділити головну ідею та аргументи, якими автор її доводить. З'ясовуючи це, треба виписати всі необхідні цитати, цифри, факти, умови, аргументи, якими оперує автор, доводячи основну ідею статті.

Кожну статтю чи монографію слід читати з олівцем у руках, робити нотатки. Якщо є власний примірник або ксерокопії журналу, книги, статті, то можна робити позначки на полях. Це суттєво полегшить подальший аналіз літератури. Із дібраних статей, брошур, книг робляться виписки, які стосуються теми роботи. Часто ці виписки потім використовуються в роботі у формі цитат. Тому слід звернути пильну увагу на те, щоб виписка відповідала оригіналу й мала посилання на джерело виписаного тексту – повну назву праці, сторінку. Виписки групуються за змістом. Після цього на кожній сторінці бажано виділити головну думку і на основі цього відповідним чином згрупувати виписане.

Конспектуючи матеріал, слід постійно пам’ятати тему своєї роботи, щоб виписувати тільки те, що має відношення до теми дослідження. Виписувати цитати треба на одну сторону окремих аркушів паперу стандартного розміру, що допомагає краще орієнтуватися в накопиченому матеріалі, систематизувати його за розділами. Щоб у виписках легше було орієнтуватися, варто робити їх на однакових за розміром аркушах.

Кожна цитата, приклад, цифровий матеріал мають супроводжуватися точним описом джерела з позначенням сторінок, на яких опубліковано цей матеріал. Застосування так званих розлапкованих цитат, коли думки іншого автора видаються за особисті, розглядається як грубе порушення літературної та наукової етики, кваліфікується як плагіат.

Під час опрацювання літератури слід дотримуватися правила – не пропускати жодного незрозумілого слова. Для з'ясування незрозумілих слів, термінів треба звертатися до тлумачних, енциклопедичних словників, спеціальних

довідників, словників лінгвістичних термінів. Це важливо зробити тому, що в кожній науці своя наукова мова. Терміни і поняття в побутовій мові часто не відповідають їх науковому тлумаченню.

Слід прагнути опрацювати більшість видів джерел, зміст яких пов'язаний з темою дослідження. Стан вивченості теми найдоцільніше почати з інформаційних джерел (*анотація, ключові слова*), мета яких – надати оперативну інформацію про публікації, стисло передати їх зміст.

Першоджерелами матеріалу для курсової роботи може бути *навчальна література, монографії, наукові статті, офіційні державні нормативні документи (закони, накази, постанови керівних органів тощо)*.

Використовувати необхідно лише чинну нормативно-правову базу, з останніми змінами та доповненнями. Посилання на застарілий матеріал є суттєвим недоліком курсової роботи. Нормативно-правові акти, що втратили чинність, можна використовувати лише для порівняльного аналізу досліджуваної проблеми.

Під час пошуків першоджерел необхідно зрозуміти стан вивченості обраної теми сучасною наукою, щоб максимально точно визначити напрями та основні розділи свого дослідження.

Загальні правила роботи з науковими джерелами:

➢ наукову літературу з будь-якої теми курсової роботи треба сумлінно й наполегливо шукати, іноді для цього потрібні чималі зусилля;

➢ матеріали, відібрані для подальшої роботи, опрацьовуйте критично, піддавайте аналізові, акцентуйте увагу на різних думках та протиріччях;

➢ особливу увагу слід звернути на дотримання правил оформлення списку використаних джерел.

Добираючи літературу для дослідження, потрібно працювати з сучасними фаховими виданнями, вітчизняними та закордонними електронними виданнями, які відображають розвиток лінгвістичної науки. У цьому можуть допомогти такі *видання*:

➢ «Іноземні мови у навчальних закладах», «Германістика в Україні» (Українська спілка германістів вищої школи, Київський національний лінгвістичний університет),

➢ «Мова» (Одеський національний університет ім. І. І. Мечнікова),

➢ «Мова і культура» (Київський національний університет імені Тараса Шевченка),

➢ «Наукові записки Острозької академії», «Іноземна філологія» (Львівський національний університет ім. Івана Франка),

➢ «Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету» тощо.

Також варто звернутись до електронних ресурсів з мережі «Інтернет», зокрема:

➢ American Literary History. URL: http://www.oxfordjournals.org/our_journals/alhist/. – щомісячний часопис з теорії й історії американської літератури,

➢ Directory of open access journals. URL: http://www.doaj.org. / – директорія відкритих електронних журналів з різних галузей знань, зокрема й лінгвістики,

➢ The Open Applied Linguistics Journal URL: http://www.bentham.org/open/toalj/. – відкритий електронний журнал з усіх аспектів прикладної лінгвістики та багато інших.

➢ «Мовознавство» (Науково-теоретичний журнал інституту мовознавства ім. О.О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України) URL: https://movoznavstvo.org.ua/

➢ Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». URL: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/

➢ Актуальні питання гуманітарних наук. Міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених. URL: http://www.aphn-journal.in.ua/

➢ Наукові записки. Серія: Філологічні науки. URL: https://journals.cusu.in.ua/index.php/philology/homepage

➢ Архів статей Корнелльського університета, США. URL: https://arxiv.org/

Вагому допомогу в дослідженні визначеної проблеми може надати мережа «Інтернет», ресурси відповідних пошукових систем, наприклад, Google, Yahoo та

ін. З-поміж українських інформаційно-пошукових систем найбільш відомі – InfoRes (URL: http://el.visti.net) і Meta (URL: http://meta-ukraine.com).

Реферативну інформацію про наукові видання, каталоги книг та статей, повнотекстові наукові матеріали представлено на сайтах бібліотек:

- Національна бібліотека України ім. В. Вернадського – http://nbuv.gov.ua/,
- Національна Парламентська бібліотека України – URL: https://nlu.org.ua/article.php?id=4,
- Національна бібліотека України для дітей. URL: http://www.chl.kiev.ua,
- Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О.Сухомлинського. URL: http://www.library.edu-ua.net,
- Цифровий проєкт НБУВ. ResearchUA – бібліотечна цифрова платформа підтримки наукових досліджень в Україні http://research.nbuv.gov.ua,
- Британська бібліотека. URL: http://www.bl.uk/,
- Бібліотека Конгресу США. URL: http : //www.loc.gov,
- Електронний каталог бібліотеки Конгресу США. URL: http://catalog.loc.gov,
- Пошукова система бібліотеки Конгресу США. URL: http://search.loc.gov:8765/,
- Технічна бібліотека NASA. URL: http://library-www.larc.nasa.gov/,
- Бібліотека літератури англійською мовою. URL: http://www.fluent-english.ru/downloads.php?id=3.
- Класика літератури. URL: https://www.theliteratureclassics.com/.

У курсовій роботі має бути використано 25–30 джерел, з них 3-7 – іноземною мовою.

1.4. Мовно-стилістичні особливості тексту курсової роботи

Зважаючи на те, що стиль курсової роботи – науковий, авторові потрібно забезпечити використання мовних засобів зазначеного стилю мовлення. Він, зокрема, передбачає використання в наукових текстах «*ми*» замість «*я*» з огляду на те, що вираз авторства через «ми» дає змогу відобразити власну думку як

думку певної групи людей, наукової школи чи наукового напряму. За типом мовлення сучасні наукові тексти є монологічними (*безособовий монолог*).

Пам'ятайте, що культура наукової мови відзначається логічністю, точністю, лаконічністю, стислістю, структурованістю. Уникайте багатослівності в роботі.

Текст курсової роботи не слід перевантажувати *цитатами* (1-2 цитати на сторінку). Якщо їх наводять, то повинні бути добре перевірені щодо першоджерел, бути місткими – складатися з 1-2 речень. Цитуючи, потрібно обов'язково покликатися на автора чи на джерело, з якого їх узято.

У наукових роботах найбільш поширеним видом цитування є непряме, або *парафраз – переказ цитати своїми словами з обов'язковим посиланням на джерело цитування.* Переказуючи, не спотворюйте первинний змісту тексту. Парафраз без посилання на джерело або цитата (дослівний уривок тексту) без лапок чи покликання є ***плагіатом*** (відповідно до статей 6, 16, 32, 69 Закону України «Про вищу освіту», «Про авторське право й суміжні права»).

У курсовій роботі не може бути академічного плагіату, фабрикації та/або фальсифікації. ***У разі виявлення більше 60% плагіату у тексті керівником робота повертається на доробку***.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

Текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання (розділові знаки за правилами подання прямої мови). Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується також вираз «так званий».

Цитування має бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається.

Кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

При непрямому цитуванні (переказі, викладенні думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його висновків і давати відповідні посилання на джерело.

Цитування не повинно бути ні надмірним, ні недостатнім, бо і те, й інше знижує рівень наукової праці: надмірне цитування створює враження компілятивності роботи, а недостатнє – знижує наукову цінність викладеного матеріалу.

У науково-дослідницькій роботі автор повинен давати посилання на джерела, які наведені в «*Списку використаних джерел*». Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Посилатися на першоджерела необхідно і тоді, коли ви використовуєте дані (факти, обґрунтування), узяті з наукових праць інших авторів.

Якщо у вас виникла потреба використати висловлювання (цитату), на яке посилається дослідник, працю якого ви опрацьовуєте, вам необхідно розшукати першоджерело, перевірити цитату, пересвідчитися в її правильності, а разом із тим прочитати і всю працю, щоб не пропустити цікавих міркувань щодо вашої теми.

Неприпустимою є ситуація, коли в тексті автор пише: «*За висловом О. О. Потебні...»,* а в підрядній виносці посилається на працю В.С. Ващенка чи С. Я. Єрмоленко. Лише у випадку, коли потрібна праця відсутня в доступних для вас бібліотеках, можливе розміщення цитати з покликанням на іншого автора, яка подається у виносці після слів: «цит. за пр.» із зазначенням у квадратних дужках [цит. за пр.].

Згадуючи в тексті прізвища (учених – дослідників, практиків), ініціали здебільшого ставляться перед прізвищем (Ю. М. Столяров, а не Столяров Ю. М., як прийнято в списках літератури). Ініціали відділяти від прізвищ нерозривним пробілом (комбінація клавіш Ctrl+Shift+Пробіл).

Посилання в роботах треба оформлювати у вигляді квадратних дужок одразу після цитати за зразком [2, с. 364], де перша цифра – номер джерела в бібліографії, друга – номер сторінки через кому, декілька джерел – через крапку з комою, декілька сторінок – через дефіс. Наприклад: *„...текст цитати..."* [20, с. 48-49].

Якщо посилання робиться на певні сторінки видання і саме ці сторінки вказані в списку літератури, то у квадратних дужках подається тільки номер позиції в списку літератури. Також якщо в роботі тільки згадується якесь видання (джерело інформації), то посилання на нього не передбачає вказівку конкретних сторінок, наприклад, „ ... *у працях* [4-8]*...", „ ... як зазначається в роботі* [15]*"*. При посиланні на розділи, підрозділи, додатки власної роботи зазначають їх номери, наприклад, „... *у розділі 1 ...", „... дивись 2.1. ... ", „... за 2.2.1. ... ", „... відповідно до 2.1.1. ... ", „ ... у Додатку А ...".*

Отже, якщо наводиться кілька джерел, то між їх номерами ставляться крапки з комами. Якщо наводяться сторінки конкретного джерела, на які робиться посилання, то між номерами сторінок ставиться тире, а між номерами сторінок і порядковим номером джерела – кома. Наприклад: *Перформативні висловлювання вперше навів Дж. Остін* [26]. *Термін «прагматика» можна замінити терміном «дектика»* [15, с. 220–224]*; Ідеї про відокремлення текстів-артефактів та текстів-метафактів можна знайти у працях С .Є. Максимова* [12]*, Ю. С. Сорокіна* [19] *та Дж. Сінклера* [18].

Значення слів або виразів беруться в лапки. *Фразеологізм Eulen nach Athen tragen* [17, 661] *– «займатися марною справою» (букв. «возити сов в Афіни») є калькою з грецької мови й належить до інтернаціональних фразеологічних одиниць.*

Віршовані рядки наводяться без лапок.

Якщо цитату оформляють як пряму мову, тобто супроводжують словами автора наукової роботи, який її наводить, то застосовують при цьому відповідні розділові знаки. Наприклад: «*Існують проблеми, – зазначає І. Корунець, – і з передачею деяких українських особових/географічних назв англійською мовою»* [15, с. 14].

Якщо цитата синтаксично пов’язана з авторським текстом, тобто уводиться до складу речення, перше її слово пишеться з малої літери. Наприклад: *На думку Ю. Шевельова, епістолярій і надалі залишається цінним джерелом для традиційного використання як «матеріал для побудови біографії даного письменника нарівні з документами, щоденниками, спогадами»* [13, с. 48].

З малої букви цитата пишеться й тоді, коли вона синтаксично не пов’язана з текстом, але наводиться не з початку речення. Наприклад: Автор відзначає, що «... *провести чітку межу між гендерною лінгвістикою та лінгвістичною гендерологією вдається не завжди»* [7, с. 15].

Цитати мають органічно вписуватися в контекст роботи. Цитати з праць не українських авторів треба перекладати українською мовою. Не допускається об’єднання в одне ціле кілька цитат, узятих із різних місць того самого або різних джерел, кожна має оформлятися окремо.

Фрагменти тексту науково-дослідницької роботи, які становлять ілюстративний матеріал, друкуються курсивом. Елементи ілюстративного матеріалу (слова, фрази, речення), які потребують виділення (ілюстровані мовні явища), підкреслюються, а після наведеного фрагмента ілюстративного матеріалу робиться посилання на відповідне джерело, наприклад: *We are going to kill a Swede. Do you know a big Swede named Ole Anderson*? [HSL, 67]. *Telecom Italia chief Roberto Collaninno formally abandoned a controversial financial restructuring plan in a bid to restore his credibility with institutional investors* [FT. – November 22, 2009]. *New services through TV cables, phone lines and satellites promise speedier Internet use at home* [T. – November 30, 2010].

Оскільки не існує жорстких вимог до оформлення посилань на джерела ілюстративного матеріалу та їх бібліографічного опису, доцільно вживати чинну в практиці написання робіт систему, яка передбачає використання умовних позначень. Так, у щойно наведених прикладах умовним скороченням у списку джерел ілюстративного матеріалу відповідатимуть такі записи: Hemingway E. Selected Stories. Київ : Progress Publishers, 1971. 398 p. (у посиланні в дужках вказано умовне позначення «HSL» та після коми ставиться номер сторінки – 67). Financial Times. – November 22, 2009 (у посиланні в дужках вказано умовне

позначення «FT» та дату публікації; сторінки газет, на які робиться посилання, як правило, не вказуються). Time. – November 30, 2010 (у посиланні в дужках вказано умовне позначення “T” та дату публікації; сторінки журналів, на які робиться посилання здебільшого не вказуються).

Одна з основних вимог до будь-якого виду наукових робіт – **орфографічна, пунктуаційна, стилістична грамотність тексту**.

Остаточний варіант роботи повинен піддаватися обов’язковому редагуванню – критичному аналізові чи самоаналізові, виправленню, творчій оптимізації рукопису курсової роботи відповідно до чинних нормативних правил (Нова редакція українського правопису 2019 року).

1.5. Оформлення курсової роботи

Оформлення курсової роботи повинно відповідати вимогам Державного стандарту ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки».

Роботу виконують на одному боці окремих аркушів паперу стандартного формату А4, які або переплітають в тверду обкладинку чи теку, або здають в електронному вигляді (відповідно до вимог кафедри, зважаючи на соціальну ситуацію в державі, наприклад, навчання в умовах пандемії, війни).

Курсова робота містить такі структурні елементи:

- титульний аркуш (1 сторінка);
- перелік умовних скорочень (за потреби);
- зміст із зазначенням сторінок (1 сторінка);
- вступ (2-3 сторінки);
- текст основної частини (з розділами і підрозділами) (до 20 сторінок);
- висновки (1-2 сторінки);
- список використаних джерел (до 2 сторінок);
- список скорочень джерел (за потреби);
- додатки (за потреби).

У роботі дозволяється використовувати ілюстративні матеріали (*діаграми, таблиці, графіки, фотографії, малюнки тощо*) і подавати в кольоровому зображенні (звичайно такі матеріали виносяться в додаток).

Текст роботи друкують на комп'ютері українською чи іноземною мовами (за винятком списку використаних джерел, де опис виконується мовою видання), шрифт Times New Roman текстового редактора Word розміром 14 pt з абзацним відступом 1,25 см (зображення шрифту звичне, вирівнювання по ширині рядка, розстановка перенесень неприпустима), міжрядковий інтервал – 1,5.

Параметри сторінки: ліве поле – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм.

Обсяг ***тексту*** курсової роботи має бути в межах **25-30 друкарських сторінок.** При цьому треба враховувати, що в загальному обсязі тексту не враховують матеріал додатків, список літератури, а також таблиці і малюнки, які повністю займають сторінку.

Усі сторінки роботи повинні мати **нумерацію** арабськими цифрами. Номер сторінки ставиться в правому верхньому кутку. Нумерація сторінок наскрізна, першою сторінкою є титульний аркуш (номер на ньому не ставиться). Усі подальші сторінки нумеруються по порядку, у тому числі наявні малюнки і графіки, виконані на окремих сторінках.

Заголовки структурних частин роботи: **ЗМІСТ**, **ВСТУП**, **РОЗДІЛ**, **ВИСНОВКИ**, **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, **ДОДАТКИ** тощо друкують великими літерами напівжирним шрифтом симетрично до набору по центру рядка.

Відстань між заголовком розділу (пишеться посередині рядка) та заголовком підрозділу дорівнює *1 інтервалу*, відстань між заголовком підрозділу та текстом повинна дорівнювати теж 1 інтервалу.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу (1,25 см, по всій ширині рядка). Крапку в кінці заголовка не ставлять.

Кожний розділ повинен складатися не менше, як із двох підрозділів, і починатись з нової сторінки зі слова РОЗДІЛ (без лапок), яке друкують великими

літерами симетрично до тексту, далі записують його порядковий номер арабськими цифрами, після чого крапку не ставлять. Потім із нового рядка великими літерами друкують заголовок розділу симетрично до тексту без крапки в кінці заголовка. Перенесення слів у заголовку розділу не допускається.

Кожну структурну частину курсової роботи (розділ) треба починати з нової сторінки, підрозділи з нової сторінки не починаються. Вони нумеруються і оформлюються в межах розділу (нумерація складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, відокремлених крапкою), виділяючи їх назву жирним шрифтом і відділяючи підрозділ від тексту (зверху і знизу) відступом у 1 інтервал.

Не допускається розміщення назв підрозділів в нижній частині сторінки, якщо після неї розміщено тільки один рядок тексту.

Розділи, підрозділи нумеруються арабськими цифрами. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

До загального обсягу курсової роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Але всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають нумерації на загальних засадах.

Ілюстрації (рисунки, фотографії, схеми, графіки, діаграми, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці.

Ілюстрації і таблиці, які розміщуються на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації в цьому розділі, між якими ставиться крапка, наприклад: «Рис. 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні написи розміщують послідовно під ілюстрацією. Рисунки повинні бути органічно пов’язані з текстом, наочно і доступно відображати результати роботи,

полегшувати розуміння суті викладених у роботі питань, мають не дублювати таблиць.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу). Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над нею і друкують симетрично тексту. При перенесенні частини таблиці на наступну сторінку роботи пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл. 1.2».

1.6. Добір та аналіз мовного матеріалу

Після того, як сформульовано лінгвістичну проблему, потрібно визначити, на якому мовному матеріалі буде проводитися дослідження та аналіз певного лінгвістичного явища. Зазвичай для цього обирають *лексикографічні джерела (словники), художні тексти видатних майстрів світової літератури або сучасні періодичні видання, електронні версії яких є у відкритому доступі в мережі «Інтернет»*. Зазначають це у самому формулюванні теми, наприклад: «Особливості використання жаргонізмів та сленгових одиниць у публіцистиці (на матеріалі сучасних англомовних періодичних видань)», «Структура і семантика заголовку (на матеріалі газети «Times»)», «Емоційна роль кольорових епітетів у прозовій мові (на прикладі літературних казок О. Уайльда)» або у вступі до роботи, наприклад: «Матеріалом дослідження є фразеологічні одиниці, виділені автором на основі лексикографічних джерел: Oxford English Dictionary (Oxford), Webster’s Third New Dictionary (Webster), The Random House Dictionary (Random House), The Australian National Dictionary»; «Джерелом фактичного матеріалу слугували словники та довідники неологізмів, економічні словники і довідники, електронні бази даних нових слів та економічної термінології англійської мови, інтернет-сайти, присвячені проблемам неології, англомовні періодичні видання»; «Матеріалом дослідження є близько 30 фрагментів художніх творів британських

та американських авторів XX століття, які містять висловлювання зі значенням згоди/незгоди».

Для дослідження, відповідно до його мети та завдань, можна обирати художні, наукові, публіцистичні тексти тощо. Серед критеріїв, яким має відповідати тема наукового дослідження з іноземної мови, варто виокремити такі:

- ➢ актуальність;
- ➢ новизна;
- ➢ наявність джерельної бази;
- ➢ доступність пізнавальним можливостям студента;
- ➢ відповідність віковим інтересам та потребам дослідника.

Збирання мовних фактів для дослідження розпочинається після ґрунтовного опрацювання літератури з проблеми. Для того, щоб збирати, необхідно знати, що збирати. Залежно від мети й завдань дослідження визначається коло джерел, звідки добиратимуться мовні факти для аналізу. Переважна більшість мовних фактів добирається з письмових джерел. Такими джерелами, як уже зазначалося, виступають тексти творів різних стилів і жанрів. Дібрати мовні факти означає зробити необхідні виписки, тобто виписки тих фрагментів тексту, де фіксуються досліджувані явища, їх особливості.

Мовознавці виробили певні вимоги до підбору фактичного матеріалу, дотримання яких не тільки полегшить обробку мовних фактів, а й допоможе уникнути фактичних помилок у роботі. Назвемо найголовніші:

1. Кожний мовний факт у певному контексті виписується на окрему картку. Це спрощує процес систематизації матеріалу.

2. Ілюстративний текст має найбільш повно відображати семантику, функції, особливості вживання, будову і т. ін. мовного явища, що досліджується.

3. Кожна картка (виписка) паспортизується. Паспорт включає в себе такі дані: назва тексту, місце його написання, під яким роком датується, сторінка за виданням (якщо цей текст опубліковано). На практиці звичайно записують паспорт джерела, використовуючи умовні скорочення (див. вище правила оформлення посилань на джерела ілюстративного матеріалу та їх бібліографічного опису). Часто буває, що студенти досліджують мову творів окремих письменників

за кількома виданнями, збірками. Назва кожного такого видання мусить мати своє умовне скорочення, що відображається в паспорті, бо читач за поданим у роботі паспортом має знайти поданий ілюстративний матеріал.

Якщо текст, який ви обстежуєте, невеликий за обсягом, то його варто дослідити весь шляхом суцільної вибірки мовних явищ, які вас цікавлять. Якщо ж тексти великі за обсягом або їх кілька, то застосовують вибірковий метод. Однак тут треба добре зорієнтуватися й обстежити ті частини тексту (текстів), які дають найбільш повне уявлення про предмет дослідження. У збиранні мовного матеріалу треба вчасно зупинитися і перейти до його опису, тобто створення основної частини тексту роботи. Завершуючи написання дослідницької роботи, слід систематизувати ілюстративний матеріал. Сумлінно зроблений опис обстежених мовних явищ – це вагома частина роботи. Ілюстрації можна подавати в тексті або оформляти у вигляді додатків.

Кількісні дані, що ілюструють практичний мовний досвід, можна проаналізувати за методом ранжованого ряду, звівши їх у таблиці, таблиці для порівняння тощо, що дозволить зробити конкретні висновки. Таким чином, широке використання відомих у науці методів накопичення, вивчення, систематизації фактів та практичного досвіду в цілому дасть змогу виконати основне завдання дослідження: поєднати різні роз’єднані знання в цілісну систему, вивести певні закономірності, визначити подальші тенденції розвитку мовної теорії та практики.

1.7. Терміни виконання та захист курсової роботи

Після вибору теми курсової роботи і призначення керівника студентові видається завдання на курсову роботу (див. Додаток Н), яке визначає термін виконання таких етапів роботи:

1) складання бібліографії з теми;
2) вивчення літератури та інших джерел;
3) затвердження плану курсової роботи;
4) підготовка вступу, основної частини, висновків;
5) перевірка керівником;

6) подання роботи на кафедру;

7) представлення курсової роботи для захисту.

Курсову роботу необхідно виконувати згідно з графіком, за кожний етап роботи студент звітує науковому керівникові.

Виконана курсова робота подається на кафедру **не пізніше ніж за 10 днів до захисту**. Керівник пише відгук (Додаток В), де зазначає глибину виконаних досліджень, доцільність і обґрунтованість, формулює висновок (рекомендована чи не рекомендована робота до захисту). Підсумки виконання курсових робіт обговорюються на засіданні кафедри.

Захист курсової роботи має на меті перевірку самостійності виконання роботи, тобто наскільки глибоко студент розуміє матеріал теми, чи правильно обґрунтовує рекомендації та висновки, подані в роботі.

Захист курсової роботи звичайно відбувається на відкритих засіданнях комісії із захисту курсових робіт, затвердженою завідувачем кафедри. До складу комісії обов'язково входить науковий керівник роботи. До захисту здобувач готує короткий, на 5-7 хвилин, виступ.

Під час захисту курсової роботи студент називає тему роботи і обґрунтовує її актуальність. Коротко викладає план та зміст роботи, методику її виконання, формулює завдання, знайомить зі змістом роботи, детальніше зупиняючись на власних методичних розробках чи науковій позиції, що бажано проілюструвати (презентація, запис на дошці, плакат, таблиця тощо), висловлює основні висновки і узагальнення. Після доповіді здобувач освіти, який захищає роботу, відповідає на запитання, якщо вони виникли в членів комісії. Відповіді повинні бути конкретними, стислими й аргументованими.

Зразок доповіді студента під час захисту:

− привітання;

− назва теми курсової роботи;

− стисла характеристика актуальності дослідження;

− висвітлення наукового апарату дослідження (об'єкт, предмет, мета та завдання);

− загальні висновки з теми дослідження.

Оцінка за курсову роботу є комплексною.

Якщо курсову роботу оцінено незадовільно (FX), то студент повторно виконує роботу за цією ж темою з урахуванням визначених недоліків.

1.8. Оцінювання, зберігання та списання курсових робіт

Оцінювання курсової роботи здійснюється за такими критеріями:

Критерій	***Сума балів***
Оформлення курсової роботи відповідно до визначених вимог	0-10
Проведення в курсовій роботі аналізу літературних джерел за обраною темою дослідження	0-20
Повнота викладу теоретичного та практичного матеріалу	0-30
Ґрунтовність розроблених висновків та пропозицій в курсовій роботі	0-20
Логічність та обґрунтованість викладення змісту курсової роботи в доповіді на захисті	0-10
Аргументація відповідей на поставлені запитання під час захисту курсової роботи	0-10
Разом	**100**

Курсова робота оцінюються на «відмінно» (90-100 балів, **«A» за системою ECTS**), якщо було повністю розкрито тему і адекватно проаналізовано мовний (ілюстративний) матеріал при належному оформленні курсової роботи відповідно до державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на «добре» (**«B, C»**), якщо є певні прогалини у висвітленні теоретичного матеріалу або в аналізі мовного (ілюстративного)

матеріалу частину та/або роботу було оформлено з незначними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на «задовільно» (**«D»**), якщо тема була розкрита недостатньо або поверхово, є значні прогалини в аналізі мовного (ілюстративного) матеріалу та роботу було оформлено із значними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт.

Курсова робота оцінюється на «незадовільно» (**«E, F»**), якщо тема не була розкрита, мовний (ілюстративний) матеріал не був проаналізований належним чином, роботу було оформлено із значними порушеннями державного стандарту оформлення наукових робіт або якщо робота має ознаки плагіату.

Загальну оцінку робіт виставляють відповідно до рівня і глибини проведеного дослідження мовного матеріалу, новизни висновків і перспектив подальшої роботи над обраною темою дослідження. Особливу увагу при оцінці роботи слід приділяти творчому підходу студента до свого наукового дослідження.

Після захисту курсові роботи ***зберігаються на кафедрі впродовж трьох календарних років із дня захисту***, потім списуються за актом та знищуються в установленому порядку. Відповідальність за зберігання, знищення та списання курсових робіт покладається на лаборанта кафедри. Склад комісії для списання курсових робіт затверджується розпорядженням декана факультету. До складу комісії входять завідувач кафедри, науково-педагогічний працівник, старший лаборант або лаборант відповідної кафедри.

РОЗДІЛ 2. ВИМОГИ ДО ЗМІСТОВОГО НАПОВНЕННЯ СТРУКТУРНИХ ЕЛЕМЕНТІВ КУРСОВОЇ РОБОТИ

2.1. Вступна частина курсової роботи: титульний аркуш, список умовних позначень, зміст, вступ

Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Він містить основні відомості про автора та тему дослідження. Титульний аркуш оформляється за встановленою формою (*Додаток А*).

На титульному аркуші вказується назва міністерства, закладу вищої освіти, факультету, кафедри, на якій вона виконувалася; тема роботи; прізвище, ім'я, по батькові здобувача, група, курс, форма навчання; прізвище, ініціали, вчене звання керівника; залишається місце для бальної оцінки роботи; внизу вказується місто і рік виконання дослідження.

У *змісті* відбивається структура роботи (план) з вказівкою із зазначенням її частин (*Додаток 2*).

Перелік умовних позначень. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів подається (за необхідності) у вигляді окремого списку. Терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться, а розшифровка таких, що внесені до переліку, наводиться в тексті при їх першому згадуванні.

Вступ складається з таких структурних елементів: *актуальність* теми для науки, ступінь дослідженості теми в науковій літературі; *об'єкт* дослідження; *предмет* дослідження; *мета* дослідження; *завдання* курсової роботи; *методи* наукового дослідження; *структура* роботи.

Обґрунтування ***актуальності*** *(від лат. actualis* «важливий у цей момент, злободенний, назрілий»*)* є аналізом сучасного стану досліджуваної теми в умовах розвитку філологічної науки, важливості її розгляду. Воно передбачає визначення основних проблем, альтернативних концепцій, нерозв'язаних питань вивчення означеної теми. Висвітлення актуальності – це визначення сутності проблеми,

тому воно не повинно бути багатослівним. Основне завдання дослідника – розповісти про те, навіщо потрібна ваша робота.

Насамперед роботу необхідно пов’язати із загальним ходом лінгвістичних досліджень (*розгорнулася широка робота; набуває першочергового значення; помітно (значно) зріс (посилився, пожвавився) інтерес (увага); спостерігається пожвавлення (повороту) інтересу; значну увагу приділяють; особливу увагу привертають; все ширше розвивається вчення; послідовно обстоюється ідея; характеризується посиленою увагою; однією з найважливіших проблем є* тощо).

Далі слід зазначити причини того, чому «*розгорнулася робота*», «*зріс інтерес*» тощо. Про це можна написати, опрацювавши відповідну фахову літературу.

Важливо коротко описати основні здобутки вітчизняного (а за потреби - і зарубіжного) мовознавства чи літературознавства з теми, називаючи прізвища відомих лінгвістів в алфавітному або хронологічному порядку. Нерідко в цій частині дається коротка, але влучна характеристика окремих вагомих праць, які є значним здобутком лінгвістичної науки, відкрили перспективи розвитку певної галузі мовознавства.

В огляді не слід наводити повний бібліографічний опис публікацій, що аналізуються, достатньо назвати автора й назву, а поруч у квадратних дужках проставити порядковий номер бібліографічного запису цієї роботи у списку літератури. Закінчити огляд необхідно коротким висновком про ступінь висвітленості в літературі основних аспектів теми.

Після цього із загальної проблематики тієї галузі мовознавства, про яку йдеться, виокремлюється ваша проблема і говориться про те, що тут ще не зроблено. Ця частина тексту, як правило, подається з нового абзаца й розпочинається словами *але, однак, проте, разом з тим тощо,* бо зміст цієї частини певною мірою протиставляється сказаному вище – після певної кількості слів майже обов'язково йтиме заперечна частка (префікс) не (не-): *до цього часу (поки що) не була (не стала) предметом (спеціального, монографічного) дослідження (ще не досліджена); немає спеціальних (узагальнювальних) праць, певне коло питань ще не (досі не було, не знайшло) належного висвітлення; залишається низка нерозв'язаних*

питань; досі немає синтезуючої (узагальнювальної) праці; немає єдиного погляду; низка питань залишаються невивченими (нерозробленими); недостатній рівень опрацювання проблеми; характеризується неоднозначністю науково-лінгвістичної інтерпретації і под.

Протиставлення цієї частини тексту попередній може (але значно рідше) передаватися й без заперечної частки **не**: *(однак, проте, але) висвітлена фрагментарно; є однією з найменш досліджених; увагу вчених привертали лише окремі часткові питання; присвячені лише окремі статті; є лише принагідні зауваження; вимагає системного опису; низка нових положень вимагає подальшого розвитку (уточнення, перевірки); вивчалися лише окремі питання; залишалися поза увагою; багато питань залишаються дискусійними; потребує глибокого й детального розгляду; назріла потреба виділити й описати; відкритою залишається проблема; залишається важливим об'єктом наукового вивчення; вимагає всебічного вивчення; на кожному етапі наукового пізнання з'являються нові аспекти розгляду тощо.* Ця частина тексту може передувати заперечній частині або стояти після неї.

У багатьох роботах обґрунтування на цьому не завершується, після згаданих компонентів обґрунтування часто коротко інформують про важливість очікуваних результатів для розвитку науки: *дослідження (вивчення) дасть можливість (відкриє можливості) виявити особливості (закономірності, провідні тенденції); розкрити й поглибити уявлення; дасть ґрунт для узагальнень (вироблення послідовної теорії); допоможе розкрити сутність; сприятиме розкриттю природи; дозволить з'ясувати глибинні процеси; дасть додатковий матеріал; дозволить з достатньою достовірністю вивчити; сприятиме збагаченню лінгвістичної теорії (лексикографічної практики); дасть змогу виявити тощо.*

Зверніть увагу на те, що опорні дієслова тут здебільшого стоять у майбутньому часі. Не слід захоплюватися детальною розповіддю про перспективи чи значення вашої роботи, не забудьте, що вам ще належить сформулювати її мету й завдання, вказати на теоретичне й практичне значення досягнутих результатів.

Об'єкт дослідження – це частина реальної дійсності, яка підлягає дослідженню, тобто процес, стан або явище, що відповідає проблемі й обрані для

вивчення. Визначаючи об'єкт, треба знайти відповідь на запитання: *що розглядається?*

Предмет дослідження – це частина об'єкта, на яку спрямовано основну увагу. Предмет міститься в межах об'єкта і конкретизує, що саме в об'єкті буде вивчатись. Водночас предмет визначає аспект розгляду, дає уявлення про зміст розгляду об'єкта дослідження, про те, які нові відношення, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриваються. Іншими словами, ***об'єктом виступає те, що досліджується, а предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення***.

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як *загальне і часткове (родове й видове).* В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.

Мета дослідження – це коротко сформульований кінцевий результат науково-дослідної роботи. Вона розкриває те, що автор хоче визначити під час проведення досліджень: *установити залежності між чинниками; визначити зв'язки між явищами; розробити умови для усунення недоліків; розкрити можливості вдосконалення процесу; охарактеризувати обставини; простежити розвиток тощо.*

Формулюючи мету дослідження, використовують такі терміни, як *«визначити…», «виявити…», «установити…», «обґрунтувати новий підхід…», «аргументувати необхідність…» «довести…», «перевірити…», «розробити…» «конкретизувати положення про…», «уточнити порядок..» , «вивчити»* тощо.

Ключовими словами у формулюванні мети виступають або дієслова в неозначеній формі (*дослідити, описати, здійснити, вивчити, розкрити* тощо), або відповідні дієслівні іменники (*дослідження, опис* тощо).

Оскільки мета – це поняття ширше, ніж завдання, тут часто вживаються означення *комплексний, всебічний (комплексне дослідження, всебічне вивчення)*, монографічний. Намагайтеся мету формулювати якомога компактніше, бажано, щоб у ній проглядалася головна думка наукової розвідки, а при визначенні завдань не доводилося іншими словами повторювати вже сказане – мету.

Для досягнення мети необхідно поставити *завдання* дослідження, відповіді на них повинні бути відображені у висновках. Формулювання завдань необхідно

робити якомога ретельніше, оскільки опис їхнього рішення повинен становити зміст розділів курсової роботи. Це важливо також і тому, що заголовки таких розділів відображають завдання проведеного дослідження.

Завдання дослідження – це те, що необхідно виконати для того, щоб досягнути мети (завдання конкретизують мету). Вони відображають основні шляхи й етапи досягнення мети (тобто завдання – це заплановані дії). Найчастіше виділяють 3-4 завдання дослідження.

Так, перший розділ роботи в науково-лінгвістичних розвідка, який має теоретичний характер, відповідає першій та другій групі завдань роботи. Другий та третій розділи роботи процесуального, практичного змісту. Йому відповідають третя та четверта група завдань.

Зверніть увагу на те, що *перша група завдань* пов'язана з розглядом стану досліджуваної проблеми в теорії та практиці, виробленні теоретичних засад дослідження. Цілком прийнятливий вигляд мають завдання, які розпочинаються словами *розробити, обґрунтувати теоретичні засади (чого), з'ясувати статус лінгвальну природу (певних мовних одиниць, категорій), визначити поняття (називається об'єкт), природу, обґрунтувати принципи, методику* тощо.

Друга група завдань спрямована на чіткіше окреслення предмета та об'єкта дослідження (*окреслити сутність, уточнити мовні одиниці, виявити межі поширення, визначити корпус тощо).*

Завдання третьої групи (їх здебільшого кілька) спрямовані на аналіз мовних явищ, мають процесуальний характер (*з'ясувати значення (походження, семантику, ґенезу, причини, шляхи появи, особливості, природу, роль, місце, специфіку, частотність, фактори тощо); дослідити характер (характеристики, фактори, властивості, походження, зв'язки, потенціал, засоби, механізми, функції, співвідношення, одиниці, історію, структуру); виявити ознаки (причини, поширення, відношення, шляхи, засоби, специфіку, чинники, типи, фактори, співвідношення, структуру); вивчити можливості (специфіку, функціонування, потенціал); проаналізувати структуру (семантику, характер, залежність, особливості, реалізацію); описати функціонування (спосіб); визначити обсяг (типи, моделі, структуру, потенціал, функції, продуктивність, засоби, систему,*

групи, спільне і відмінне, характеристики); встановити взаємозв'язки (взаємодію, функції, ступінь продуктивності, мотиви, вплив, типи, знаки, особливості, зв'язки, роль, критерії); здійснити аналіз(опис); простежити функціонування (особливості, залежність, засоби, розвиток, глибину, еволюцію, співвідношення); визначити динаміку (можливості, процеси, межі,специфіку, місце, роль, незалежність); показати зв'язок)тощо.

Завдання четвертої групи мають узагальнювальний, підсумковий характер (*розробити практичні рекомендації, окреслити місце та роль, встановити тенденції розвитку* тощо).

Конкретні завдання, які будуть виконуватися відповідно до визначеної мети, зазначають у формі дієслів: *«запропонувати…», «визначити...», «виявити...», «перевірити....», «виробити...», «відпрацювати...», «здійснити…», «поширити…», «проаналізувати…», «розкрити...», «вивчити...», «розробити...», «покращити...», «удосконалити...», «впровадити...», «дати рекомендації щодо…»* та ін.

Методи наукового дослідження – це науковий інструментарій для забезпечення фактичного матеріалу й реалізації поставленої в роботі мети. Сукупність методів та прийомів дослідження позначають терміном методологія.

Таке багатогранне явище, як мова, вивчається за допомогою різних методів: ***описового, зіставного, статистичного, лінгвістичної географії, порівняльно-історичного*** тощо**,** їх застосування диктується метою роботи. Проте для студентів така система методів лінгвістичного аналізу не є адекватною в силу своєї складності та недостатньої професійної підготовленості. На практиці студенти найчастіше користуються *описовим* методом: на основі систематизації зібраних мовних фактів описують стан речей у певній галузі знань про мову, на підставі чого роблять відповідні висновки. Головна його функція полягає у підборі, систематизації та розгляді матеріалу. Окремі положення, висновки стануть вагомішими, якщо будуть проведені відповідні підрахунки, – для цього застосовують *статистичний метод*. Коли є потреба порівняти мовні явища різних мовних підсистем (мовних систем різних письменників, функціонування мовних явищ у різних стилях мови і т. ін.), вдаються до зіставного методу. Якщо

порівнюються мовні явища різних синхронних періодів розвитку мови (скажімо, кінець XIX – початок XX ст. чи середина XX – початок XXI ст.), то тут застосовують *порівняльно-історичний метод.*

Реалізації поставлених завдань можуть сприяти вибір теоретичних, емпіричних методів та методів математичної статистики:

теоретичні (для вивчення документації, педагогічної, методичної та спеціальної літератури, навчальних програм, монографій, матеріалів конференцій і періодичних фахових видань із метою визначення стану розробленості та перспектив досліджуваної проблеми; зіставлення та порівняння різних поглядів учених на досліджувану проблему:

- ➢ індукція і дедукція, аналіз і синтез;
- ➢ порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація;
- ➢ систематизація та узагальнення, моделювання;

емпіричні:

- ➢ педагогічне спостереження за динамікою розвитку;
- ➢ усне опитування: бесіда з учителями, інтерв'ю;
- ➢ письмове опитування: анкетування, тестування, рейтинг;
- ➢ узагальнення незалежних характеристик, аналіз документів і продуктів діяльності, узагальнення передового педагогічного досвіду;

математичної статистики (статистичні):

- ➢ методи кількісного і якісного порівняння даних;
- ➢ комплексної статистичної обробки показників для достовірності отриманих результатів.

Перераховувати їх треба не відірвано від змісту роботи, а коротко та змістовно визначаючи, що саме досліджувалось тим чи тим методом. Це дасть змогу пересвідчитися в логічності та прийнятності вибору саме цих методів.

Структура роботи – це перелік основних структурних елементів роботи із зазначенням загальної кількості сторінок, кількості найменувань у списку використаних джерел та додатків, загальної кількості сторінок у тексті роботи.

Остаточне редагування вступу має здійснюватись після написання курсової роботи повністю.

Обсяг вступу, зазвичай, складає **2-3 сторінки** (10% від загального обсягу роботи).

2.2. Основна частина дослідження: розділи, підрозділи, висновки

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи (не менше двох) та підрозділи.

Розділ 1 (теоретичний) присвячується теоретичному висвітленню проблеми, яка досліджується. Назва розділу має відображати сутність проблеми. У ній розкривається:

- ➢ історія розвитку питання;
- ➢ уточнюються поняття та сутність об'єкта, що вивчається;
- ➢ надається оцінка ролі та значення обраного об'єкта дослідження;
- ➢ вказується місце предмета дослідження у структурі відповідної системи, елементом якої він є;
- ➢ класифікуються та уточнюються наукові поняття;
- ➢ визначається ступінь вивченості досліджуваної проблеми на основі огляду та критичного аналізу відповідної вітчизняної та зарубіжної літератури;
- ➢ подається короткий, критичний аналіз робіт попередників з вказівкою на ті питання, що залишилися невирішеними;
- ➢ аналізуються програми (підручники) з теми з обґрунтуванням наявних у них переваг, недоліків та необхідності їх вдосконалення, висуваються пропозиції (власні висновки) щодо форм і шляхів такого вдосконалення з урахуванням позитивного досвіду педагогів та науковців інших регіонів України чи країн.

Розділ розробляють на засадах вивчення *спеціальної літератури*, нормативно-законодавчої документації та офіційної статистичної інформації. Огляд джерел інформації для першого (теоретичного) розділу курсової роботи обіймає такі види:

- ➢ законодавчі і нормативні акти;
- ➢ підручники та навчальні посібники;
- ➢ монографії і наукові статті;

➢ науково-публіцистичні статті в друкованих засобах масової інформації.

Роботу над літературними джерелами необхідно починати *з інформаційного пошуку.* Список рекомендованих джерел здобувачі готують самостійно або разом з науковим керівником.

Теоретичні дослідження доцільно обґрунтувати шляхом узагальнення світового та вітчизняного досвіду, залучення результатів наукових досягнень провідних учених тощо. *За кожним з питань слід викласти думки різних авторів, дати їх порівняльний аналіз, виявити можливі протиріччя та сформулювати шляхи їх розв'язання і власну думку автора. Бажано ілюструвати текст графічним матеріалом – схемами, графіками, алгоритмами, таблицями, діаграмами тощо.*

Важливою частиною першого розділу може бути *аналіз розробки аналогічних проблем у теорії й практиці зарубіжної філології та педагогіки.* Значно підвищує рівень роботи спирання на досвід етнопедагогіки, використання матеріалу народної педагогіки в аналізі сучасних проблем освіти й виховання.

Орієнтовний обсяг першого розділу – **10-12 сторінок** друкованого тексту.

Розділ 2 (та інші розділи, якщо вони передбачені автором) має практичний характер, де на прикладах, зібраних автором з джерел оригінального ілюстративного матеріалу, доводяться теоретичні положення, що були окреслені у Розділі 1, реалізуються завдання дослідження та міститься опис виконаного дослідницького завдання.

Усі положення, висунуті в роботі, необхідно добре аргументувати, підкріплювати достатньою кількістю мовних фактів із залученням думок інших авторів.

Розділи повинні мати заголовки, які б не повторювали формулювання теми й відображали їх зміст. У межах розділу виділяють параграфи, пункти, які також мають свої назви. Кожний розділ повинен складатися не менше, як із двох підрозділів. Назву кожного заголовку розділу потрібно сформулювати таким чином, щоб вона не виявилась ширшою за тему за обсягом змісту і бути рівновеликою їй, бо розділ являє собою тільки один з аспектів теми, і назва

повинна віддзеркалювати цю підпорядкованість. Виклад здійснюється в логічній послідовності з використанням наукового стилю мовлення.

Теоретичні положення ілюструються самостійно зібраним матеріалом. У ході викладу варто посилатися на опрацьовану наукову літературу з відповідним оформленням покликань. Відомості з наукових праць подаються дослівно у вигляді цитат або переказу близько до тексту (парафраз), а в квадратних дужках після них вказують номер джерела за списком літератури, вміщеним у кінці роботи, і номер сторінки.

Основна частина курсової роботи повинна мати не описовий, а творчий, аналітичний характер. Важливо, щоб була висвітлена позиція автора, його міркування щодо питань, які розглядаються.

У кінці кожного розділу формулюють короткі висновки – узагальнення наукових результатів, досягнутих під час аналітичних дій у рамках конкретного розділу.

Висновки (обсяг до 2 сторінок) є завершальною частиною курсової роботи і повинні випливати з проведеного дослідження, мати безпосередній зв'язок з його результатами. Тут підбиваються підсумки щодо всіх висвітлених у курсовій роботі питань. Вони мають відповідати меті та завданням дослідження, визначеним у вступі. У висновках викладають наукові і практичні результати, отримані в роботі, що повинні містити формулювання розв'язаної проблеми (відповідно до завдань), обґрунтування шляху вирішення наукової проблеми, значення отриманих результатів для науки і практики. Це синтезоване узагальнення всієї роботи з критичним аналізом, свіжими, перспективними думками, рекомендаціями тощо.

У роботах студентів часто можна помітити типовий недолік: завдання ставляться одні, виконуються ж інші, а висновки зовсім не випливають із дослідження. Спостерегти цей недолік студентові буває важко.

Теоретична та практична частини роботи мають бути приблизно однакові за обсягом. У кінці кожного розділу формулюються узагальнення зі стислим викладом результатів.

Найзручніше формулювати висновки відповідно до поставлених завдань. Кожен висновок рекомендується оформити окремим абзацом. У першому пункті

висновків доцільно дати оцінку стану вивчення проблеми дослідження, далі – викласти результати дослідження, що ґрунтуються на висновках до кожного розділу курсової роботи.

Найбільш прийнятні для опису результатів слова: *«класифіковано…», конкретизовано*…», «*допрацьовано*…», «*уточнено*…», «*визначено*…», *«встановлено…»,* «*обґрунтовано (аргументовано)…*» тощо, а для вказівки міри новизни – «*вперше*», «*отримало подальший розвиток*…», «*удосконалено*…». Далі формулюють висновки і рекомендації відносно наукового і практичного значення отриманих результатів. Завершується висновок вказівкою на перспективи подальших розробок досліджуваної теми.

Якщо наприкінці розділів здебільшого подаються проміжні висновки (підсумки) дослідження, нерідко зі статистичними підрахунками, яскравими прикладами, то у прикінцевих висновках слід стисло передати зміст цих проміжних висновків. Саме висновків, а не переказати коротко те, чим ви займалися і як добре ви це робили. Отже, *не що зробили, а якого результату досягли в процесі виконання роботи*. Ілюстративний матеріал тут не потрібний!

У висновках не повинно бути розлогих художньо-публіцистичних роздумів чи пафосних міркувань за допомогою шаблонних виразів. Формулюючи висновки, треба виявити навички й уміння стисло переказувати текст, не втративши основного. Ця частина є найважливішою в структурі науково-дослідницької роботи, оскільки автор має виявити самостійні здібності до узагальнення аналітичного матеріалу та віднайти певні закономірності лінгвістичних явищ і процесів. Висновки складають до **15 %** від загального обсягу роботи.

2.3. Список використаних джерел, список скорочень джерел, посилання на джерела, додатки

Список використаних джерел є обов'язковою складовою частиною курсової роботи. Список показує не тільки ступінь вивчення досліджуваної теми, але й глибину авторської роботи над темою. Такий список у курсовій роботі є переліком усіх документів, монографій, книг, статей та інших

публікацій (25-30 використаних джерел, не менше 30% з яких видано за останні 5 років).

Список використаних джерел містить список використаних наукових праць, зокрема посібники, спеціальні монографії, статті, довідники, словники. Він оформляється відповідно до сучасних вимог (див. Додаток К). Кожне джерело нумерується арабськими цифрами. Якщо використано дві та більше роботи одного автора, то вони подаються в хронологічній послідовності їх публікацій. До списку можна вносити й ті праці, на які автор не покликається в роботі, але він їх опрацьовував. Список використаних джерел повинен бути повним і точним із дотриманням вимог Державного стандарту.

Найбільш поширеним способом групування списку використаних джерел у курсових роботах – це розташування їх за алфавітом (в алфавітному порядку прізвищ перших авторів заголовків). Усі використані джерела розміщуються з наскрізною нумерацією за зведеним українським алфавітом.

Іншомовні джерела у списку не перекладаються, а подаються тією мовою, якою вони вийшли.

Оформляючи список літератури, крім автора та назви книги, слід вказувати місце видання, назву видавництва, рік видання, загальну кількість сторінок або конкретні сторінки, звідки запозичені фрагменти тексту оригіналу. Дозволяється використовувати у роботі посилання на інтернет-джерела (наукові статті, онлайн-презентації, відеоролики Youtube тощо) з обов'язковим зазначенням цих матеріалів у списку використаних джерел згідно з вимогами. Необхідно дотримуватися нормативних вимог до оформлення бібліографії.

Список скорочень джерел не є обов'язковим і подається, коли в роботі є скорочені посилання на джерела ілюстративного матеріалу (*коник* **(Чаб II 197)** «пристрій у лірі»). Тут скорочення означає, що слово взято з джерела: *Чабаненко В. А. Словник говірок Нижньої наддіпрянщини: в 4-х томах. Запоріжжя: ЗДУ, 1992-1994. 320 с.* Скорочення є авторським, тому потребує пояснення (див. Додаток Д).

Додатки. Здебільшого до цієї структурної частини включають інформацію допоміжного плану, тобто певні узагальнювальні таблиці, що не були внесені до

основного тексту, ілюстрації, інтерв’ю та інші матеріали. Їх позначають за допомогою великих літер української абетки (наприклад, Додаток А), але із зазначенням назви кожного додатку. Для оформлення додатків ***не вживаються*** такі букви, як: Г, Ґ, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Нижче посередині подається змістова назва додатку (заголовок). На всі додатки в тексті курсової роботи повинні бути посилання, воно позначається в круглих дужках, наприклад: (Додаток А). Обсяг, форма, характер додатків, їх доцільність у роботі погоджується з керівником. Але нагадуємо, що матеріал додатків має бути оформлений естетично з метою його подальшого використання в освітньому процесі.

ДОДАТКИ

Додаток А

Приклади оформлення титульного аркуша

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Факультет спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «Українська література у світовому контексті»

на тему «Новаторство Миколи Лукаша в історії українського художнього перекладу»

Здобувач вищої освіти _____

курс _____ група _____

спеціальність _____

Керівник _____

_____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Запоріжжя – 202_

Додаток Б

Приклади оформлення змісту курсової роботи

ЗМІСТ

ВСТУП……. 4

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНО КОРЕКТНА ЛЕКСИКА В ЛІНГВІСТИЧНІЙ ТЕОРІЇ МОВИ…….…….. .6

1.1. Політична коректність у контексті мови як діяльності……..……. 6

1.2. Поняття "політично коректний дискурс" як об’єкт лінгвістичного дослідження……..…… 9

Висновки до розділу 1……...……... 13

РОЗДІЛ 2. ФУНКЦІОНУВАННЯ І ПРИЗНАЧЕННЯ ПОЛІТИЧНО КОРЕКТНИХ ОДИНИЦЬ У ДИСКУРСІ…….……..... 14

2.1. Евфемізм як спосіб утворення політично коректної лексики…… 14

2.2. Традиційні та відповідні їм політично коректні одиниці в різних контекстах інтерпретації…….……..… 16

Висновки до розділу 2……. 24

ВИСНОВКИ…….……..……..... 25

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ……..…… 26

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ ДЖЕРЕЛ…….. 27

ДОДАТКИ …….……..... 30

CONTENTS

INTRODUCTION …….. 3

CHAPTER 1. GENERAL INFORMATION ABOUT PHRASEOLOGY AND PHRASEOLOGICAL UNITS……. 5

1.1. Phraseology as a Branch of Linguistics……..5

1.2. The Phenomenon of Set-Expression ……..9

CHAPTER 2. PROBLEMS IN THE FIELD OF PHRASEOLOGY…….…..... 15

2.1. Difference between a Set-Expression and a Word-Group……15

2.2. Features Enhancing Unity and Stability of Set-Phrases…….. .20

2.3. Set-Expressions and Principles of Their Classification…….25

CONCLUSIONS……..29

BIBLIOGRAPHY……30

LIST OF DATA SOURCES …….. 32

Додаток В

ВІДГУК

на курсову роботу
студентки КЗВО «Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія» ЗОР спеціальності 035 Філологія
освітньої програми Англійська мова та література (переклад включно)
Іванової Аліни Іванівни
на тему «Образ природи в поезіях Ліни Костенко»

(ЗМІСТ ВІДГУКУ)

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін та мовної підготовки
Хортицької національної академії (підпис) Ольга ФУРМАН

20.12.2023

Додаток К

Приклади оформлення літературних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

(Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. ДСТУ 8302:2015 : вид. офіц. / Книжкова палата ім. І. Федорова ; розробники Н. Петрова (наук. керівник), Г. Плиса, Т. Жигун. Київ : ДП УкрНДНЦ, 2017. 16 с.)

Характеристика джерела	**Приклад оформлення**
Книги:	Анохіна Т. О. Семантизація категорії мовчання в англомовному художньому дискурсі : монографія. Вінниця, 2008. 160 с. Дахно І. І. Історія держави і права : навч. посібн. Київ : Центр навч. л-ри, 2006. 408 с.
один автор	
два і більше авторів	Бондар В. І., Золотоверх В. В., Нечипоренко В. В. Історія олігофренопедагогіки : підручник. Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної навчально реабілітаційної академії, 2020. 408 с. Бірюков І. А., Заіка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Заг. частини : навч. посібн. для студ. спец. вузів. Київ, 2005. 304 с. Аномалії в цивільному праві України : навч. практ. посібн. / Р. А. Майданик та ін. ; відп. ред. Р. А. Майданик. 2-ге вид. переробл. та допов. Київ : Юстініан, 2010. 1008 с.
без автора	Сучасне суспільство : філософсько-правове дослідження актуальних проблем : монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків : Право, 2016. 488 с. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с.

багатотомне видання	Енциклопедія Сучасної України / редкол. : І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. Енциклопедія історії України : у 10 т. / НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
частина книги	Тарасун В. Раннє прогнозування і запобігання

	труднощам у навчанні як умова інтеграції дитини з особливими потребами. *Кроки до компетентності та інтеграції в суспільство :* наук.- метод. зб. / Ред. кол. Н. Софій (голова), І. Єрмаков (керівник автор. колективу і наук. редактор) та ін. Київ : Контекст, 2000. С. 54–56.
Періодичні видання:	Юхновська Ю. О. Вплив готельно-ресторанного бізнесу на розвиток туристичної галузі України. *Проблеми системного підходу в економіці :* збірник наукових праць : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Випуск 3 (71). Частина 1. С. 148–154. Данильян О. Г., Петришин О. В. Проблема взаємовпливу правового виховання державотворчого процесу : українські реалії. *Вісник Національної академії правових наук України.* Харків, 2010. № 2. С. 28–39.
Матеріали конференцій:	Гордієнко Н. М. Соціосистемологічний аналіз соціальної організації інтернатних освітньо реабілітаційних закладів. *Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології :* збірник тез доповідей ІІІ Міжнародно науково практичної конференції (м. Запоріжжя, 4–5 жовтня 2019 р.). Запоріжжя : Вид-во Хортицької національної академії, 2019. С. 22–25. Чернілевська О. І. Поняття і ознаки множинності осіб у зобов'язанні. *Сучасний стан та перспективи подальшого розвитку правової системи України :* збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Харків, 14–15 вересня 2012 р.). Харків, 2012. С. 65–66.

Автореферати дисертацій:	Великжаніна Д. В. Підготовка майбутніх соціальних педагогів до формування життєвої компетентності підлітків у загальноосвітніх навчальних закладах : автореферат … канд. пед. наук : 13.00.04. Мелітополь : МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 21 с.
Дисертації:	Позднякова О. Л. Формування соціальної компетентності учнів з обмеженими можливостями здоров'я засобами проектної діяльності : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ : Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 2010. 277 с.
Монографії:	Нечипоренко В. В. Системний розвиток навчально реабілітаційного центру як відкритої інноваційної соціально-освітньої інституції : монографія.
	Запоріжжя : Вид-во Хортиц. нац. навч.-реабілітац. багатопроф. центру, 2013. 510 с.
Законодавчі та нормативні документи:	Про рекламу : Закон України (за станом на 25 січня 2000 р.) // Верховна Рада України. Київ : Парламентське видавництво, 2000. 20 с. Про запобігання академічному плагіату у комунальному закладі вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради : Положення. Запоріжжя, 2020. URL : https://khnnra.edu.ua/wp content/uploads/2020/02/Polozhennya-pro-zapobigannya plagiatu-gotov.pdf (дата звернення : 10.10.2020).
Правила:	Правила пожежної безпеки в Україні. Затв. Мін-вом внутріш. справ України 30.12.2014. Чинний від 10.04.2015. Київ : Техніка, 2003. 157 с.
Стандарти:	ДСТУ 3017-2015. Видання. Основні види. Терміни та визначення. Київ, 2016. 42 с.

Каталоги:	Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.
Атласи:	Куерда Х. Атлас ботаніки / пер. з ісп. В. Й. Шовкун. Харків, 2005. 96 с.
Бібліографічні покажчики:	Куц О. С. Бібліографічний покажчик та анотації кандидатських дисертацій, захищених у спеціалізованій вченій раді Львівського державного університету фізичної культури у 2006 році. Львів : Укр. технології, 2007. 74 с.
Електронні ресурси:	Нечипоренко В. В. Розвиток культурно-дозвіллєвих компетенцій дітей та молоді з обмеженими можливостями здоров'я в умовах реабілітаційного театру. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія : Педагогіка.* 2016. № 2. С. 80–85. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2016_2_14 (дата звернення : 10.10.2020).

Додаток Л

Приклад оформлення списку скорочень джерел

Анат Анатомічна термінологія = Terminologia Anatomica = Anatomical Terminology: Посібник для студентів та викладачів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / К.А. Дюбенко (уклад); Національний мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. 2 вид., доп. й опрац. Київ, 2001. 392с.

Барна Барна М.М. Ботаніка: Терміни. Поняття. Персоналії: Словник. Київ : Академія, 1997. 272 с.

Б-Н Білецький-Носенко П. Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук. Київ : Наук. думка, 1966. 421с.

Бот Словарь ботанических терминов / Под общ. ред. Дудки И.А. Київ : Наук. думка, 1984. 308 с.

БотД Словник-довідник з ботаніки / За ред. А.П. Білоконя, О.Л. Липи. Київ : Рад. школа, 1965. 588 с.

БотП Словник ботанічної номенклатури (проєкт). Київ : Держ. вид-во України, 1928. 313 с.

Бр Брилінський Д.М. Словник подільських говірок. Хмельницький ред.-вид. відділ, 1991. 116 с.

Брод Горбач О. Словник говірки села Бродина. *Гуцульські говірки: Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження*. Львів : Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2000. С.245-364.

Додаток М

Комунальний заклад вищої освіти «Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія» Запорізької обласної ради

Факультет спеціальної освіти та соціально-гуманітарних наук

Кафедра соціально-гуманітарних наук та мовної підготовки

Освітньо-кваліфікаційний рівень освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 035 Філологія

ПОГОДЖЕНО
Завідувач кафедри соціально-
гуманітарних наук та мовної підготовки
_____Наталія РУКОЛЯНСЬКА

_____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на курсову роботу
студентці 2 курсу групи Фб-2(1)

КОВАЛЕНКО ОЛЕНІ МИКОЛАЇВНІ

1. **Тема курсової роботи**: «Образ природи в поезіях Ліни Костенко».

2. **Керівник**: кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін та мовної підготовки О.Ф. Фурман.

3. **Строк подання студентом роботи**: 25 травня 2024 року.

4. **Вихідні дані до курсової роботи**:

Об'єкт дослідження – …….

Предмет дослідження – …….

Мета дослідження – …….

4. **Завдання на курсову роботу**:

4.1. Проаналізувати наукові підходи до……. .

4.2. Подати характеристику …… .

4.3. Виявити особливості ……. .

5. **Календарний план виконання роботи***:

№ з/п	Назви частин та етапів роботи	Термін виконання		Підпис керівника
		за планом	фактично	
1	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел			
2	Виконання вступу			
3	Виконання розділу 1			
4	Виконання розділу 2			
5	Формулювання висновків			
6	Подання роботи на перевірку керівникові			
7	Подання роботи на кафедру			

* За недотримання термінів виконання окремого етапу роботи за умов захисту курсової роботи із загальної підсумкової оцінки знімаються відповідні бали.

Студент _____ Олена КОВАЛЕНКО

Керівник курсової роботи _____ Ольга ФУРМАН

Додаток Н

Орієнтовний перелік тем курсової роботи

1. Специфіка інтермедіальних проєкцій середньовічного героїчного епосу.
2. Образ Роланда в англійській літературі наступних епох.
3. Розвиток традицій середньовічної балади в англомовній пісенній лірриці 2-ї половини ХХ століття.
4. Художня специфіка та функції образу привида в трагедіях В. Шекспіра «Гамлет» і «Макбет».
5. Специфіка реалізації карнавального первня в комедії В. Шекспіра «Дванадцята ніч».
6. Образ природи в поезіях Ліни Костенко.
7. Біблійний інтертекст у філософських поемах Івана Франка.
8. Новаторство Миколи Лукаша в історії українського художнього перекладу.
9. Міфологічний дискурс повісті Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків».
10. Поетика української народної соціально-побутової казки.
11. Світ дитини у прозі І. Франка.
12. Особливості перекладу суспільно-політичних реалій (на основі англомовних ЗМІ).
13. Особливості перекладу термінів у галузі екології.
14. Лексико-граматичні трансформації в перекладі англомовних новин про COVID-19.
15. Специфіка перекладу фразеологізмів у рекламних текстах.
16. Фразеологія англійської англійської мови в діахронічному аспекті.
17. Розвиток лексичного складу австралійського варіанту англійської мови.
18. Розвиток лексичного складу канадського варіанту англійської мови.
19. Розвиток лексичного складу американського варіанту англійської мови.
20. Розвиток терміносфери мандрів(діахронічний аспект).
21. Розвиток медичної термінології в діахронічному аспекті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт України. Документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура і правила оформлення. ДСТУ 3008-95 / Держстандарт України. URL: www.isdiplom.com/doc/DSTU_3008-95.doc/

2. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормативних документів та інформаційних матеріалів питань атестації наукових кадрів вищої кваліфікації/ Упор. Ю. І. Цеков. Київ : Редакція Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України, 1999. 64 с.

3. Ковалів Ю. І. Абетка дисертанта: методологічні принципи написання дисертації : посібник / Ковалів Ю. І. Київ : Твім інтер, 2009. 460 с.

4. Лесин В.М. Як працювати з книгою : метод. посіб. Київ : Вища школа, 1998. 71с.

5. Методичні вказівки до написання курсових, дипломних і магістерських робіт для студентів філологічного факультету / Укладачі: П. І. Білоусенко, Л. П. Бойко. Запоріжжя : ЗНУ, 2006. 64 с.

6. Методичні рекомендації юному науковцю МАН щодо написання та захисту науково-дослідницької роботи / Рівненська Мала академія наук учнівської молоді. Рівне, 2007. 30 с.

7. Методичні рекомендації до написання курсових та науково-дослідницьких робіт з іноземної філології для студентів історико-філологічного факультету спеціальності: 014 Середня освіта. Мова і література (англійська) / упорядник Попова Д.А., кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка С. Дем'янчука. Рівне : МЕГУ, 2016. 51с.

8. Методичні рекомендації до підготовки і захисту курсової роботи з дисципліни «Інтегроване тематично-проєктне навчання в початковій школі» здобувачами вищої освіти освітньої програми Початкова освіта / Борисов В. В., Лупінович С. М., Лапшина І. С. Запоріжжя : ХНА, 2022. 32 с.

9. Мороз І.В. Структура дипломних, кваліфікаційних робіт та вимоги до їх написання, оформлення і захисту. Київ : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 1997. 56 с.

10. Основні вимоги до дисертацій та авторефератів дисертацій / Вища атестаційна комісія. *Бюлетень ВАК України.* 2007. № 6. С. 9–17.

11. Основи наукових досліджень: Матеріали до спецкурсу для студентів філологічних спеціальностей / Упорядник Ю.Арешенков. Кривий Ріг : КрДПІ, 1996. 22 с.

12. П’ятницька-Позднякова І. Основи наукових досліджень у вищій школі: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / П’ятницька-Позднякова І. Київ, 2003. 321 с.

13. Шейко В. М., Кушнаренко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник. 4-те вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2004. 176 с.

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Руколянська Наталія Василівна
Фурман Ольга Федорівна

Методичні рекомендації щодо підготовки та захисту курсової роботи для здобувачів першого (бакалаврського) ріня вищої освіти
спеціальності 035 Філологія
Хортицької національної академії

Редактор – Н. В. Руколянська
Комп'ютерна верстка та макет – І. С. Шишлова

Підписано до друку 30.01.2024
Формат 60х84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Друк Riso.
Ум. друк. арк. 3,25.
Наклад 100 пр.

Видавництво комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
Україна, 69017, м. Запоріжжя, вул. Наукового містечка, 59.
Свідоцтво: ДК № 7031 від 27.12.2019 р.
тел./факс: (061)283-20-01, (061)283-20-05.
E-mail: info@khnnra.zp.ua
Сайт: khnnra.edu.ua